

Cyflwyniad i 'Ddysgu'n Seiliedig ar Ymholi' yn y Dyniaethau

ECAD5006C
Sesiwn 1

Deilliannau Dysgu'r Modwl

Ar ôl cwblhau'r modwl hwn yn llwyddiannus, dylai'r myfyriwr allu dangos y gallu i:

- **Diffinio ac esbonio** potensial dysgu seiliedig ar ymholi yn yr ysgol gynradd.
- **Nodi'n feirniadol sgiliau ymholi** penodol a'r **modd y gellir datblygu'r rhain** mewn ystod o gyd-destunau daearyddol, hanesyddol, gwyddonol a chrefyddol trwy'r ystod oedran 3-11.
- **Dadansoddi'r gwahanol fodelau** a dulliau sy'n seiliedig ar ymholi.

Aseiad: ECAD5006C

- Un aseiniad: 100%

Dyddiad cyflwyno: **MAI 13**

Trafodwch yn feirniadol yr agwedd Dysgu Seiliedig ar Ymholi (**DSY**) y gellir ei ddefnyddio fel rhan o ystod o agweddau dysgu ac addysgu yn yr ysgol gynradd. Yn eich trafodaeth, cyfeiriwch at **enghreifftiau o strategaethau a thechnegau DSY** y byddwch yn eu defnyddio i **ddatblygu sgiliau, gwybodaeth a dealltwriaeth y dysgwyr** mewn agweddau o'r **dyniaethau a gwyddoniaeth** yn yr ysgol gynradd.

(5000 o eiriau)

Aseiniad

- **Cyflwyniad (1750) – DSY (diffinio, manteision/
heriau/modelau DSY gwahanol Gwydd/Dyniaethau)**
- **Prif-gorff (3000)**
- **Datblygu trafodaeth DSY mewn prosiect yr hoffech ei
wneud â dosbarth / lleoliad mewn un o'r opsiynau
canlynol: gwyddoniaeth/dyniaethau**
- **Diweddsglo (250)**

Enghraifft

- <http://www.greenfieldsprimary.co.uk/enquiry-curriculum/>

3. Beth yw manteision DSY?

- Benefits of Collaboration and Inquiry-Based Learning
- http://courseweb.lis.illinois.edu/~dagan2/LIS506LEB/best_practices/benefits.shtml

<http://www.youtube.com/watch?v=u84ZsS6niPc>

Beth ddywed damcaniaethwyr?

- Bruner
- Vygotsky
- Dewey
- Gwaith ymchwil diweddar ar sgiliau meddwl, e.e. Tacsonomeg Anderson/Blooms et al/ de Bono
- <http://www.youtube.com/watch?v=lwCmCJ8OhWY&sns=em>

12 egwyddor pedagogaidd Donaldson

(Donaldson, 2015, tt.64-70)

Create authentic contexts for learning

Encourage learners to take responsibility for their own learning

Support social and emotional development & positive relationships

Encourage collaboration

Sustained pupil effort to reach high but achievable targets

Employing a broad repertoire of teaching approaches

Promote problem solving, creative & critical thinking

Build on previous knowledge & experience to engage interest

Focus on the 4 Purposes

Use assessment for learning to accelerate progress

Make connections within & across Areas of Learning & Experience

Reinforce Cross Curricular Responsibilities, Literacy, Numeracy, Digital Competence

Arfer dda yn y Dyniaethau (Estyn 2017: 3)

Prif ganfyddiadau - safonau

- Yn yr ysgolion yr ymwelwyd â nhw, mae gan y rhan fwyaf o ddisgyblion **agwedd gadarnhaol** tuag at y dyniaethau, ac maent yn **llawn cymhelliant**. Mae disgyblion yn **mwynhau'r amrywiaeth o dasgau, astudio materion cyfredol**, a'r cyfle i gymryd rhan mewn **dysgu y tu hwnt i'r ystafell ddosbarth**
- Yng **nghyfnod allweddol 2**, mae'r rhan fwyaf o ddisgyblion yn **ddysgwyr annibynnol** ac yn **dangos gwydnwch** pan fyddant yn gweld **tasgau'n anodd**. Maent yn nodi elfennau **tebyg a gwahaniaethau** rhwng lleoedd ac yn **defnyddio ystod o adnoddau diddorol** i lunio casgliadau am leoedd neu ddigwyddiadau.

Estyn: Prif ganfyddiadau- darpariaeth

- Mae ysgolion cynradd yn mabwysiadu dull thematig o gynllunio'r cwricwlwm yn bennaf.
- Mae disgyblion yn gwerthfawrogi'r **profiadau cyfoethogi** a ddarperir gan y dyniaethau, fel **gwaith maes ac ymweliadau addysgol**. Yn yr enghreifftiau gorau, mae athrawon yn sicrhau bod disgyblion **yn meddu ar wybodaeth gadarn am eu hanes lleol a gwerthfawrogiad o'u hardal**. Mae disgyblion yn gwneud cysylltiad clir rhwng y gweithgareddau hyn a'u dysgu.

Estyn (2017) Prif ganfyddiadau

- Mewn gwersi hynod effeithiol, mae athrawon yn **cynllunio'n dda i adeiladu ar wybodaeth flaenorol** a mwyhau cynnydd.
- Mae'r gwersi hyn yn cynnwys **cyfuniad medrus o wybodaeth bynciol a datblygu medrau/sgiliau** disgyblion.
- Yn arbennig yng nghyfnod allweddol 2, caiff **disgyblion eu cynnwys yn rheolaidd mewn cynllunio eu dysgu**, o fewn yr ystafell ddosbarth, a'r **tu hwnt**.

Estyn (2017:3-4) Prif ganfyddiadau

- Mae disgyblion yn trafod gyda'u hathrawon y testunau y maent yn dymuno eu hastudio ac mae **athrawon yn cynllunio gwersi diddorol** sy'n **gweddu i'r diddordebau** ac yn **ymateb i'r cwestiynau a godir gan ddisgyblion**.
- Gan ddefnyddio **ymholiadau disgyblion**, mae athrawon yn cynnig **ystod eang o brofiadau cyfoethogi** i ddisgyblion a rhieni, ac mae disgyblion yn dewis cwblhau'r gweithgareddau hynny sydd o ddiddordeb iddynt.

Crynodeb o nodweddion arfer dda yn y dyniaethau

- Mae athrawon yn cyfuno datblygiad gwybodaeth bynciol a medrau disgyblion yn fedrus. Maent yn datblygu medrau llythrennedd, rhifedd a TGCh disgyblion mewn cyd-destun perthnasol.
- Mae athrawon yn defnyddio amrywiaeth eang o adnoddau ysgogol, perthnasol a chyfredol yn eu gwersi.
- Mae athrawon yn gwneud defnydd effeithiol o ardal yr ysgol.
- Mae disgyblion yn mwynhau'r amrywiaeth eang o weithgareddau a ddarperir gan athrawon a'r cyfle i ddysgu y tu allan i'r ystafell ddosbarth.

‘High quality in primary humanities: insights from the UK’s school inspectorates’ - S. Catling (2017)

- High-quality humanities topics and lessons are meaningful to children and positively affect their learning.
- Expert planning and teaching sustain learning, through extended lesson times, and by blocking topics across several weeks, increasing time for depth of study.
- This approach enables children to focus, extend and deepen their learning, because they have opportunities to investigate and reflect on their studies.

Varied humanities teaching: a teacher's repertoire

- Inspectors noted that expert teachers of humanities use varied teaching methods which involve children in practical activities, rational and creative responses and reflection to generate depth in thinking and understanding.
- The best teachers of humanities therefore employ a wide ranging repertoire of approaches and resources.

These include:

- Observing and handling artefacts and objects;
- Reading, hearing and telling stories;
- Undertaking studies outside the classroom and school through fieldwork and in visits to museums, heritage sites and places of worship;
- Meeting and questioning experts on site and in school;
- Discussion and debate;
- Constructing and reconstructing situations through drama, role play and enactment;
- Model making and art.

Stimulating humanities learning: open, active and challenging enquiry

- Inspectors report that young children's learning in the humanities should be based on active engagement and enquiry.
- This is developed when teachers encourage curiosity and use questioning, investigations, hypothesising and problem solving, while balancing teacher-led and child-initiated learning.

Children told us they enjoyed learning when:

- It is hands-on and contains learning by doing;
- It involves art and creativity
- They contribute to the planning and get to make choices and ask questions
- They detect the teacher's enjoyment and enthusiasm
- The learning is flexible and responsive to their suggestions and interests;
- They are able to work in groups, negotiate and take responsibility for their own decisions and actions;
- They are able to turn their mistakes into opportunities for further learning. (E.T.I. 2014: 20)

Cyfeiriadau defnyddiol

- Pickford, T. et al. (2013) *Primary Humanities – Learning through Enquiry*. London: Sage.
- Scoffham, S. (2001) *Primary Geography Handbook*. Sheffield: Geography Handbook.
- Grigg, R. and Hughes, S. (2013) *Teaching Primary Humanities*. Harlow: Pearson Education (Model S – Pennod 5 *)

Cyfeiriadau Allweddol

- Estyn (2017) *Arfer da yn y dyniaethau*. Caerdydd: Estyn.
- Estyn (2018) *Addysg Grefyddol yng Nghyfnod Allweddol 2 a 3*. Caerdydd: Estyn.
- E.T.I. (2014) *An Evaluation of the Implementation of the World Around Us in Primary Schools*. [Cyrchwyd: Mai 7 2016. <http://www.etini.gov.uk/index/surveys-evaluations/surveys-evaluations-primary/surveys-evaluations-primary-2015/an-evaluation-of-the-implementation-of-the-world-around-us.pdf>]
- Catling S. (2017) High-quality in primary humanities: insights from the UK's school inspectorates. *Education 3-13*, 45(3), 354-364.